

Rien van Gendt.

Filantropie vanuit vertrouwen

Door: Rien van Gendt

12-02-2025

Impact van vrij besteedbare financiering en vertrouwen in de sector Filantropie. Dat waren thema's tijdens een avond met lezingen en panels in Pakhuis de Zwijger. Prof. dr. Pamala Wiepking van het Center for Grantmaking Research van de VU opende de avond. Filantropie-expert dr. Rien van Gendt sprak deze column uit.

Eerst dit. *Trust-based philanthropy* – vertrouwen hebben in mensen en organisaties die in hun omgeving maatschappelijke problemen willen oplossen – zou de *mindset* moeten zijn van filantropen en filantropische organisaties.

Adel verplicht

In de filantropie worden private middelen op een onafhankelijke en vrijwillige manier ingezet met als doel een maatschappelijk rendement te realiseren. Hoewel ik het een van de mooiste vormen van institutionele filantropie vind als mensen op het lokale niveau hun middelen gaan ‘poolen’ ten behoeve van de gemeenschap, is de realiteit toch een andere. In de meeste gevallen zijn deze middelen afkomstig van bedrijven, van ondernemende families en managers die willen teruggeven aan de maatschappij. *Noblesse oblige*.

Laten we er voor de redenering vanuit gaan dat deze ‘filantropen’ met een ondernemende achtergrond en attitude op een strategische manier bezig zijn met het teruggeven aan de maatschappij. Dat wil zeggen dat zij: ten eerste donaties niet zien als een eindproduct maar als het begin van een strategie; ten tweede echt begrijpen voor welke problemen hun donaties een oplossing impliceren; ten derde behalve donaties ook maatschappelijke investeringen overwegen te doen omdat het in het belang van de ontvanger is en ten vierde bereid zijn tot een lange termijn betrokkenheid en het financieren van de organisatie achter het project.

Financieel rendement

De ondernemers die aan de basis staan van het overgrote deel van de filantropie – vooral de institutionele filantropie (zeg maar de fondsen/foundations) – hebben hun geld verdiend in de markteconomie. Een onlosmakelijk onderdeel daarvan is: investeren, risico’s nemen en daarvoor de risicopremie toucheren of deze mis lopen en daarvan leren. Zij werken in dat verband vaak met externe investment managers, aan wie zij een mandaat geven om tegen betaling van een *fee* financieel rendement voor hen te realiseren.

Dezelfde mensen (ondernemers of hun nazaten) die een interesse hadden en hebben in het realiseren van financieel rendement zijn nu met hun foundations bezig met het realiseren van maatschappelijk rendement. Hoe anders gaan zij om met de organisaties die financieel rendement worden geacht te realiseren in vergelijking met de organisaties die worden geacht maatschappelijk rendement te realiseren.

Bij het realiseren van het financieel rendement zullen ondernemers uiteraard *due diligence* (boekenonderzoek) doen naar investment managers. Men zal kijken naar behaalde resultaten en naar de mensen *in charge* maar het gaat er vooral om dat er vertrouwen is in de gekozen benadering om financieel rendement te genereren.

Maatschappelijk rendement

Waarom is dat gevoel van vertrouwen zo anders als deze zelfde ondernemers zich manifesteren in relatie tot de organisaties die het maatschappelijk rendement moeten realiseren? Waarom is er kennelijk minder vertrouwen in maatschappelijke organisaties dan in financiële instellingen. Je kunt toch bepaald niet zeggen dat alle beleggingen van investment managers worden omgezet in succes.

Het is helaas vaak de gewoonte van foundations om tegen een maatschappelijke organisatie te zeggen: ‘Wij zijn bereid dit project voor een periode van twee jaar te steunen met x euro, maar jullie mogen het niet besteden aan de backoffice, niet aan salarissen, maar binnen de begroting willen wij dat het vooral wordt besteed aan deze drie begrotingslijnen en, *by the way*, dit zijn de KPI's waarop we jullie beoordelen, de eerste evaluatie vindt plaats na één jaar.

Andere milieu's

Waarom dat verschil in het hebben van vertrouwen in organisaties die beide worden geacht competent te zijn en hun eigen omgeving goed te kennen? Hebben de grondleggers van de institutionele filantropie en hun nazaten toch meer affiniteit met de financiële wereld dan met de wereld van maatschappelijke organisaties? Kennen ze die wereld beter? Is dat toch echt iets nauwer verbonden met hun milieu?

Ik hoop dat deze column foundations en hun besturen stemt tot nadenken en dat dit het beginpunt kan zijn om de slogan van ‘trust-based philanthropy’ concreet te gaan invullen.

Filantropie-expert dr. Rien van Gendt is eigenaar van Van Gendt Philanthropy Services.

Over de auteurs

Rien van Gendt is lid van de Redactieraad van het journalistieke platform Wereld van Filantropie.